

COLECȚIA POVESTIRI
ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE
404
CLUB
ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE
cpsf.info

404

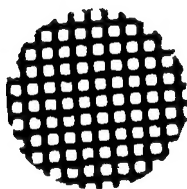
FITZ JAMES O'BRIEN

Ce-a fost asta?

MAURICE RENARD

Omul cu trup inconsistent

Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Coperta-desen: VICTOR WEGEMANN
Desene interioare: AUREL BUICULESCU
Prezentarea grafică: ARCADIE DANELIUC

Colecția „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"
editată de revista

Știința și Tehnica

Anul XVII

15 septembrie 1971

Două premiere din istoria fantasticului ştiinţific

Cercetătorii neobosiţi ai universului ştiinţifico-fantastic consacră o bună parte a activităţii lor filiaţiilor, înrudirilor, similitudinilor pe care le întîlnesc la tot pasul. Este o operaţie dificilă, dar jocul priorităţilor se desfăşoară mai pasionant în labirintul relativ scurtei istorii a anticipaţiei decît pe vastele şi îndelung exploratele arii ale celorlalte genuri literare. Voi încerca îndată să demonstrez că această aserţiune nu se datorează doar unei vechi şi mărturisite înclinaţii.

Imaginaţi-vă o clipă că participaţi la un concurs „Cine ştie cîştigă" şi că vi se cere să identificaţi o lucrare beletristică pe baza a trei indicii furnizate de examinator : momentul apariţiei *— a doua jumătate a secolului trecut,* tema *— consecinţele acţiunii unei fiinţe invizibile,* utilizarea unei analogii în tentativa de a explica fenomenul *— „Ia o bucată de sticlă, e tangibilă şi transparentă, dar numai tratamentul chimic grosolan la care a fost supusă o împiedică să fie destul de transparentă ca să devină în întregime invizibilă. Gîndeşte-te că, teoretic, nu e imposibil să fabrici o sticlă care să nu reflecte nici o rază de lumină, o sticlă cu o compoziţie atomică atît de pură şi de omogenă încît lumina solară să treacă prin ea ca prin aer, refractată, dar nu reflectată". Veţi răspunde, desigur, că e vorba de „Omul invizibil" al lui Wells, vă veţi aminti poate şi anul apariţiei (1897) şi veţi preciza că analogia e desprinsă din discuţia lui Griffin cu Kemp, în care cel dintîi dizertează îndelung despre posibilitatea ca sticla să devină întru totul transparentă... Ei bine, nu! Lucrarea este povestirea* Ce-a fost asta ? *a lui Fitz James O'Brien şi a apărut, în volum, în 1881.*

Înainte de a încerca să lămurim ceea ce nu e, poate,

decît o coincidență, să vedem cine este acest autor aproape necunoscut chiar în Statele Unite, patria sa de adopțiune. Născut în Irlanda, în 1828, O'Brien a emigrat peste ocean în urma uneia dintre numeroasele revolte antibritanice înecate în sînge. În 1852 se afla la Boston. La izbucnirea războiului de secesiune (1861) s-a înrolat în al 7-lea regiment al Gărzii naționale din New York. Grav rănit într-o ciocnire cu trupele sudiste la 6 februarie 1862, a murit în același an, nu se știe exact dacă după o lună sau abia în octombrie. Oricum, avea doar 34 de ani.

Ziarist și critic fecund, O'Brien a lăsat puține opere propriu-zis literare — cîteva nuvele și poeme, o piesă de teatru —, toate scrise între 1858 și 1861. Discipol al lui Edgar Allan Poe, el părăsește uneori tradiționalele teme și procedee fantastice, abătîndu-se pe cărările nou deschise de Maestru : prin Lentila de diamant devine vizibilă o stranie lume microscopică ; Făuritorul de minuni creează automate asasine și un ochi artificial care-i transmite impresiile vizuale receptate ; iar Ce-a fost asta ?...

Nu voi săvîrși impolitețea de a relata subiectul unei povestiri a cărei seducție este tributară, pînă la un moment dat, surprizei, iar apoi tatonării Necunoscutului. Mă simt însă obligat să-mi exprim punctul de vedere în legătură cu asemănarea unor lucrări pe care le despart aproape patru decenii și, mai ales, abisul dintre cvasianonimat și celebritate. Dar, mai întîi, este această asemănare flagrantă de natură să acrediteze ideea unui împrumut sau ecou livresc ?

Trebuie să recunosc că indiciile din prezentarea inițială jonglau cu o noțiune care putea să vă îndrume pe o pistă falsă : povestirea lui O'Brien ne înfățișează o ființă invizibilă și nu un om invizibil — precizare absolut necesară, după cum veți vedea la lectură. Cît despre considerațiile asupra transparenței sticlei, ele erau cerute, în ambele cazuri, de însăși tema abordată, iar utilizarea ei este cu totul diferită. În timp ce pentru doctorul Hammond analogia constituie un instrument limitat, capabil să stabilească doar relații formale

între fenomene, Griffin o utilizează ca punct de plecare al unei magistrale demonstrații. Pentru că — și în asta constă deosebirea esențială — ființa din Ce-a fost asta ? este *invizibilă pe cînd eroul lui Wells* dobîndește *invizibilitatea. Prima reprezintă un miracol al naturii, al doilea — un miracol științific. Iată de ce filiația povestirii lui O'Brien trebuie căutată mai curînd în altă parte. Mă gîndesc, de pildă, la celebra* Horla *a lui Maupassant. În prima versiune a povestirii se vorbește despre „...un corp nou, căruia îi lipsește fără îndoială numai proprietatea de a opri razele luminoase", iar în versiunea definitivă Horla culege trandafiri, bea apă și lapte, constituind deci o realitate fizică, și nu o obsesie a povestitorului, cum susțin unii comentatori. Invizibilitatea naturală este proprie și păianjenilor înzestrați cu rațiune din* Pericolul albastru *al lui Maurice Renard și liliecilor-caracatițe din* Războiul vampirilor *al lui Gustave Le Rouge. Acesta din urmă imaginează și o soluție pentru a vedea nevăzutul : casca de opal avînd „proprietatea de a permite retinei să fie impresionată de radiațiile obscure ale spectrului și alte radiații de același fel". Sîntem departe de „ideea fericită" a eroului lui O'Brien : mulajul în ghips al ființei invizibile. Să nu uităm însă că* Războiul vampirilor *a apărut în 1909.*

După povestirea lui Fitz James O'Brien, acest al 400-lea număr al Colecției vă oferă o nouă bijuterie a unuia dintre cei mai străluciți reprezentanți ai anticipației franceze : Maurice Renard. Nu voi repeta prezentarea pe care i-am făcut-o cu un alt prilej acestui „amator de insolit și scrib de miracole". Sînt necesare însă cîteva cuvinte despre* Omul cu trup inconsistent. *Numai cîteva cuvinte pentru că, de astă dată, sistemul nostru de referință e sublim... dar lipsește aproape cu desăvîrșire. Se pare, într-adevăr, că ideea științifico-fantastică reprezintă o premieră absolută. Cît despre reluarea ei după 1913 (anul apariției volumului* Domnul d'Outremort, **în** *care povestirea a văzut lumina tiparului prima oară)*

*** Vezi numărul 336 din 15 noiembrie 1968 al Colecției**

nu am izbutit să depistez decît ipostaza fantastico-umoristică a lui Marcel Aymé, Omul care trece prin ziduri. *O cunoașteți, probabil, datorită unei traduceri relativ recente sau celor două filme prezentate, succesiv, pe marele și micul ecran. Comparați-o cu paginile care vă așteaptă pentru a vedea la ce paroxism ajunge setea de rigoare logică a lui Renard !... Nu pot să spun mai mult fără a periclita și în acest caz surpriza eșafodată savant de autor.*

În studiul său Literatura franceză de imaginație științifică, *Jean-Jacques Bridenne consideră că Maurice Renard este „discipolul francez cel mai complet" al lui Edgar Poe. Un elogiu care aureolează, poate, o nedorită minimalizare. Spunînd despre O'Brien că este discipolul lui Poe, mă refeream nu numai la înrudirea tematică, ci și la o atmosferă foarte personală, din care autorul povestirii* Ce-a fost asta ? *n-a putut sau n-a avut timp să evadeze. Dar O'Brien rămîne, cu tot incontestabilul său talent, un scriitor ocazional. Pe cînd Renard este un creator nu numai inspirat, dar și prolific, nu numai riguros în ceea ce privește logica ipotezelor sale, dar și exuberant în splendida revărsare de imagini cu care ne încîntă închipuirea, nu numai admirator al lui Poe (și al lui Wells, de altfel !), ci și el însuși deschizător de drumuri. Într-un cuvînt, un scriitor profund original, ai cărui discipoli împînzesc astăzi galaxia franceză și alte galaxii ale science-fiction-ului.*

Ion Hobana

Ce-a fost asta?

de FITZ JAMES O'BRIEN

TREBUIE să mărturisesc că încep această stranie relatare cu multă reticență. Evenimentele pe care ar trebui să le reproduc amănunțit au un caracter atît de extraordinar, încît mă aștept să întîlnesc o lipsă de încredere și un dispreț cu totul neobișnuit ; cred însă că am destul curaj literar pentru a înfrunta scepticismul și a accepta dinainte orice reacție neplăcută. După ce am reflectat îndelung, am hotărît să povestesc, în modul cel mai direct și mai simplu, faptele cărora le-am fost martor în luna iulie și care n-au egal în analele misterelor științei.

Locuiesc la New York, pe strada 26, numărul 10. Casa, ciudată din mai multe puncte de vedere, a avut printre altele reputația de a fi bîntuită în ultimii doi ani. Este o reședință vastă și pompoasă, izolată de vecinele sale prin ceea ce odinioară a fost o grădină, dar nu mai e astăzi decît un loc îngrădit, pe a cărui iarbă se întinde lenjeria ca să se albească la soare. Scoica fîntînii e acum uscată și doar cîțiva pomi desfrunziți amintesc că aici, în zilele mai bune, era un ascunziș plăcut și umbros, plin de fructe, de flori și de murmurul proaspăt al apei.

Casa e foarte încăpătoare. Un hol maiestuos conduce către o scară vastă, cu volute elegante, și apartamentele sînt de dimensiuni impunătoare. A fost clădită acum cincisprezece sau douăzeci de ani de domnul A..., binecunoscut comerciant newyorkez, care — sînt cinci ani de atunci — a făcut să se cutremure lumea comercială printr-un faliment stupefiant. După cum se știe, d-l A... a izbutit să fugă în Europa și a murit curînd după aceea în urma unei crize cardiace. Aproape imediat, cînd știrea morții sale a ajuns în America și s-a dovedit exactă, în strada 26 a început să se împrăștie zvonul că numărul 10 e bîntuit. Văduva fusese deposedată conform legii și locuința nu era ocupată decît de un portar și de nevasta lui, instalați acolo de gerantul în mîinile căruia ajunsese, pentru a fi vîndută sau închiriată. Acești oameni declarară că se petrec lucruri supranaturale : ușile se deschideau singure, cele cîteva mobile risipite prin încăperi erau strînse la un loc, noaptea, de mîini necunoscute ; picioare nevăzute urcau și

coborau treptele în plină zi, rochii de mătase foşneau, miini lunecau de-a lungul balustradei masive. Portarul şi nevasta lui spuseră că nu mai voiau să audă de casa aceea. Gerantul rîse de ei, îi concedie şi aduse în locul lor un alt cuplu, dar zgomotele, manifestările alarmante nu încetară. Vecinii răspîndiră vestea, şi clădirea rămase fără locatari timp de trei ani. Cu toate că se prezentaseră mai mulţi amatori, de fiecare dată, înainte de semnarea contractului, zvonurile supărătoare le ajungeau la urechi şi refuzau să se angajeze.

Lucrurile stăteau astfel cînd proprietara mea, care ţinea o pensiune în Bleecker Street şi dorea să se apropie de centru, avu îndrăzneala să se gîndească să închirieze numărul 10 de pe strada 26. În perioada aceea avea drept chiriaşi un grup de filozofi destul de curajoşi ; ne oferi deci datele problemei, enunţînd cu ingenuitate ceea ce ştia despre caracteristicile stranii ale locului unde ar fi trebuit să ne mutăm. Cu excepţia a doi tipi slabi de înger — un lup de mare şi un californian, care plecară fără să-şi ia rămas bun —, toţi chiriaşii d-nei Moffat se declarară gata să o susţină în cavalereasca ei explorare a tărîmului necunoscut.

Schimbarea avu loc în luna mai şi ne arătarăm încîntaţi de noul nostru domiciliu. Acea parte a străzii 26 unde se află casa, între bulevardul 7 şi 8, este unul dintre colţurile cele mai atrăgătoare ale New Yorkului. În spate, grădinile care coboară pînă la Hudson, sau aproape de el, seamănă în timpul verii cu o desăvîrşită alee de verdeaţă. Aerul este pur, inviorător, mîngîind fluviul după ce a trecut peste colinele din Weehawken şi chiar grădina jupuită care înconjura locuinţa noastră, cu toate frînghiile cu rufe din zilele de spălat, ne oferea totuşi o peluză unde să ne odihnim ochii şi un refugiu răcoros în serile prea înăbuşitoare. Ne fumam acolo ţigările, în amurg, urmărind alene licuricii care-şi tîrau lanternele prin iarbă.

Evident, nici nu ne instalasem bine şi aşteptam apariţia fantomelor. E puţin spus că o aşteptam cu aviditate : în timpul meselor, conversaţia avea drept subiect doar insolitul şi straniul, şi cînd unul dintre chiriaşi cumpără pentru desfătarea proprie Reversul Naturii de d-na Crowe fu considerat de toată casa drept o coadă de topor, pentru că omisese să cumpere douăzeci de exemplare. Acest individ trăi de atunci o viaţă mizerabilă, şi un sistem eficace de spionaj îl înconjură atîta timp cît citi volumul. Abia îl părăsea un minut şi, de cum ieşea din cameră, comoara mult rîvnită era subtilizată şi citită cu voce tare cîtorva iniţiaţi, într-un loc retras. În ceea ce mă priveşte, am devenit un personaj important cînd s-a auzit că eram destul de versat în analele istorice ale straniului şi că scrisesem într-o zi o povestire avînd ca erou un spectru. Îndată ce un lambriu sau o masă scîrţîia în vreme ce ne aflam strînşi în salon, se lăsa o tăcere subită şi toţi eram gata să desluşim un zornăit de lanţuri sau o formă fantomatică.

O lună trecu în această stare de excitaţie, dar pînă la urmă am fost constrînşi să admitem că, în ciuda dorinţei noastre, nu se manifestase nimic care să semene, fie şi pe departe, cu ceea ce eşti îndreptăţit să aştepţi de la supranatural. Într-o zi, valetul negru ne afirmă solemn că, în timp ce se dezbrăca, seara, candela

îi fusese stinsă de un suflu bizar ; dar îl văzusem nu o dată pe acest gentleman de culoare într-o stare propice pentru a face să-i apară candela dublă şi am dedus că, cufundîndu-se un pic mai mult în libaţiile sale obişnuite, putuse să facă fenomenul reversibil şi să nu mai vadă de loc fitilul acolo unde ar fi trebuit să-l vadă.

În acea epocă se situează un incident inexplicabil şi atît de teribil încît raţiunea mea se clatină la simpla lui amintire. Era în ziua de zece iulie. După cină, am ieşit să-mi fumez pipa de seară, în tovărăşia prietenului meu, doctorul Hammond... Nu lăsam hazardul să ne călăuzească visele, ci, de la început, ne îndreptam discuţiile pe căile cele mai calme, cele mai luminoase ale spiritului. Vorbeam despre Orient, străduindu-ne să chemăm la noi întinderea magică a peisajelor sale scînteietoare ; analizam pe cei mai senzuali poeţi, al căror ţel este de a evoca sănătatea acestei lumi pline de pasiune, fericită de a fi tînără, puternică şi frumoasă ; şi dacă vorbeam despre Furtuna lui Shakespeare, îl evitam pe Caliban, ca să ne oprim mai mult la Ariel. Ne întorceam chipul spre Orient, ca ghebrii *, nevrînd să vedem decît partea frumoasă a lumii.

Acest mod ingenios de a ne înveşmînta gîndurile dădea tonul viziunilor noastre şi splendorile feeriei. Arabii ne impregnau toate visele. Cu alura şi ţinuta unor regi, călcam pe iarba pipernicită. Orăcăitul brotăcelului se transforma în ecoul unor muzici divine. Casele, zidurile, străzile se topeau într-o brumă în care se deschideau, cîteodată, luminişuri către glorii de neconceput. Era o încîntare amplificată de senzaţia pe care o marca fiecare ştiind despre prezenţa celuilalt, chiar în timpul celor mai înalte extazuri. Bucuria noastră, cu toate că personală, era o comunicare, vibrînd şi crescînd într-o armonie totală.

În seara aceea, la zece iulie, am pornit în derivă, doctorul şi cu mine, pe un tărîm filosofic care nu ne era obişnuit. Aprinsesem marile noastre pipe de spumă, îndesate cu un bun tabac turcesc... Mergeam fără ţintă dialogînd, şi o stranie perversitate ne abătea gîndurile din drum. Cu toate eforturile noastre, nu izbuteam să le menţinem pe făgaşurile luminate pe care le urmau de obicei. Evadau în mod inexplicabil, pentru a porni pe cărările sumbre şi singuratice dinaintea tenebrelor veşnice. În zadar năzuiam spre ţărmurile Orientului, evocînd bazarele lui zgomotoase, splendorile epocii lui Harun al Raşid, haremurile şi palatele aurite. Demoni întunecaţi se ridicau fără încetare din adîncul cuvintelor noastre şi creşteau nemăsurat, ca djinul eliberat într-o zi fără voie de un pescar, dintr-un urcior de aramă, acoperind ceea ce mai rămînea luminos în viziunile noastre... Discutasem cîteva clipe despre tendinţele spiritului uman, cînd Hammond mă întrebă deodată :

— Care este, după dumneata, obiectul unei teorii desăvîrşite ?

Întrebarea m-a pus în încurcătură. Ştiam că multe lucruri sînt oribile : să mă împiedic de un cadavru în întuneric ; să văd cu ochii mei o femeie înhăţată de un torent impetuos, o femeie ale cărei braţe ridicate spre cer într-o chemare sălbatică îi subliniau strigătele care ne sfîşiau inima, în vreme ce ea luneca iute, cu

* Membrii unei secte care se închină lui Zoroastru, în Iran.

chipul halucinat, prin fața noastră, iar noi, împietriți, nu puteam decît s-o privim de pe țărmul aflat la șaizeci de picioare deasupra apei clocotitoare, incapabili de cel mai mic efort pentru a o salva... și am asistat, amuțiți de oroare, la agonia și la dispariția ei. O epavă lipsită de viață, din cele întîlnite cîteodată pe mări, sugerează și ea o blestemată oroare, de neasemuit cu faptul brut al unui naufragiu.

— Trebuie să-ți mărturisesc, Hammond, i-am răspuns prietenului meu, că nu mi-am pus niciodată pînă acum această întrebare. Simt prea bine că trebuie să fie un nu-știu-ce mai înfricoșător decît toate, dar nu pot nici măcar să încerc să formulez o definiție cît de vagă.

— Și eu simt la fel, Harry. Mă cred în stare să suport o oroare mai cumplită decît tot ceea ce și-a imaginat spiritul uman pînă astăzi, un amestec de teroare și de supranatural, socotite de neîmpăcat. Chemarea Vocilor, din *Wieland*, romanul lui Brockden Brown, este înspăimîntătoare, ca și descrierea Celui de pe Prag, din *Zanoni* al lui Bulwer. Dar — adăugă el, clătinînd din cap cu un aer sumbru — există lucruri mult mai oribile.

— În numele cerului, Hammond, l-am întrerupt eu, să abandonăm aceste discuții! Crede-mă, n-avem nimic bun de cîștigat.

— Nu știu ce am în seara asta, replică el, dar înclin să gîndesc doar în termenii straniului și ai groazei. Am impresia că aș putea să scriu o poveste în genul lui Hoffmann, bineînțeles, dacă aș avea îndemînarea lui.

— Ei bine, dacă trebuie să hoffmannizăm, mă duc să mă culc... Ce atmosferă apăsătoare !... Bună seara, Hammond.

— Noapte bună, Harry. Îți urez totuși visuri plăcute.

— Iar dumneata, sumbru nelegiuit, să fii vizitat de djini, de vrăjitori și de vampiri.

Ne-am despărțit, și fiecare s-a retras în camera lui. M-am dezbrăcat repede și m-am băgat sub cuvertură, luînd ca de obicei o carte ca să citesc cîteva pagini înainte de a adormi. Abia îmi lăsasem capul pe pernă că am și deschis volumul, dar l-am aruncat îndată pînă în celălalt colț al încăperii. Era *Istoria monștrilor* de Goudon, o lucrare franceză pe care o primisem de curînd de la Paris, originală desigur, dar nepotrivită pentru starea mea de spirit. M-am resemnat deci să adorm, micșorînd gazul într-atît încît doar o mică bilă albastră mai lucea în tubul de sticlă.

Camera era cufundată într-un întuneric deplin. Șuvița subțire de gaz care ardea încă nu lumina la mai mult de cinci centimetri împrejur. Îmi apăsam zadarnic brațul pe ochi, ca pentru a mă cufunda mai adînc în tenebre și încercam să nu mă gîndesc la nimic. Subiectele morbide evocate de Hammond în grădină continuau să mă obsedeze. Luptam împotriva lor, înălțînd metereze de vid ca să le țin la distanță, dar izvorau de pretutindeni. Și atunci, cum rămîneam impasibil, întins cu speranța că imobilitatea perfectă a unei statui îmi va aduce somnul dorit, atunci oroarea năvăli asupra mea.

Ceva căzu, parcă din plafon, drept pe pieptul meu și am simțit două mîini osoase apucîndu-mă de gît și încercînd să mă sugrume.

Nu sînt un laș și forța mea e considerabilă. Caracterul neașteptat al agresiunii, în loc să mă pietrifice, îmi încordă nervii in cel mai înalt grad. Trupul meu reacționă instinctiv, înainte ca spiritul să aibă timp să realizeze oroarea poziției în care mă aflam. Într-o clipă, am încleștat creatura în brațele mele musculoase și am strîns-o cu o vigoare disperată. După cîteva secunde, mîinile de pe gîtul meu slăbindu-și presiunea, am putut să respir din nou liber. Atunci începu o luptă înspăimîntătoare. Cufundat în beznă, ignorînd totul despre făptura ce mă atacase atît de subit, palmele mele lunecînd pe corpul în întregime gol al agresorului meu, cu pieptul și umerii crestați de dinții lui ascuțiți, constrîns să-mi apăr gîtul de mîinile nervoase și agile pe care, cu toate eforturile mele, nu puteam să le imobilizez definitiv, dădeam o bătălie care-mi solicita în întregime forța, dibăcia și curajul.

În sfîrșit, după o încleștare pe viață și pe moarte, tăcută, epuizantă, am învins. Adversarul meu era doborît, îi apăsam genunchiul pe piept și am putut să-mi trag răsuflarea. Îl auzeam gîfîind și-i simțeam inima bătînd cu violență. Era la fel de epuizat ca și mine, ceea ce mă consola un pic. Mi-am amintit deodată că obișnuiam să pun sub pernă, înainte de culcare, o mare batistă de mătase galbenă. Am scos-o de acolo, și cîteva secunde mai tîrziu brațele agresorului meu erau de bine, de rău legate.

M-am simțit atunci într-o relativă siguranță. N-aveam nimic altceva de făcut decît să măresc lumina și, văzînd cum arată ființa nocturnă, să-i trezesc pe ceilalți. Trebuie să mărturisesc că o anumită doză de vanitate mă determina să nu dau alarma înainte : voiam să operez captura fără ajutor.

Am sărit de pe pat pe podea, continuînd să țin strîns prizonierul. N-aveam de făcut decît cîțiva pași ; am înaintat cu prudență, neslăbindu-mi prada. Am ajuns în sfîrșit lîngă becul cu gaz, călăuzit de infima lui flacără albastră, mi-am eliberat mîna o clipă pentru a inunda camera de lumină... și apoi mi-am privit prizonierul.

Nu pot nici măcar să încerc să descriu impresiile care m-au asaltat atunci. Fără îndoială, am urlat de teroare, căci după mai puțin de un minut toți locatarii se înghesuiau în jurul meu. Tremur încă evocînd această situație înfricoșătoare... Căci nu vedeam nimic ! Strîngeam desigur, cu un braț ferm, un trup gîfîitor, cealaltă mînă îmi era crispată pe un gît la fel de viu și de cald ca al meu și totuși, cu toată senzația acestui corp material lipit de corpul meu, sub lumina becului cu gaz nu se afla nimic. Nici măcar o siluetă, nici măcar o pîclă !

Astăzi, încă, nu pot să realizez situația în care mă aflam. Nu pot să-mi amintesc cu exactitate detaliile acestui eveniment stupefiant. Zadarnic ar încerca imaginația mea să rezolve acest înfricoșător paradox.

Ființa respira cu un suflu care îmi ardea obrazul. Lupta cu furie, avea mîini care se agățau de mine. Pielea îi era netedă. Era acolo lipit de mine, tare ca piatra și totuși invizibil.

Nu ştiu cum am reuşit să nu-mi pierd minţile sau să nu leşin pe loc. Un instinct misterios mi-a venit probabil în ajutor, căci, în loc să-i dau drumul prizonierului, însăşi oroarea momentului mi-a sporit puterea şi mi-am întărit strînsoarea cu o astfel de vigoare încît am simţit cum fiinţa enigmatică palpită de spaimă.

Atunci intră Hammond, urmat de ceilalţi locatari. Îndată ce-mi văzu faţa — cred că nu era o privelişte prea frumoasă —, se grăbi, strigînd :

— Dumnezeule, Harry, ce s-a întîmplat ?

— Hammond ! Hammond ! am urlat eu. Vino repede ! O, e îngrozitor ! Nu ştiu cine m-a atacat în patul meu, cu puţin înainte, l-am doborît, dar nu văd nimic... nu văd nimic !

Izbit fără îndoială de oroarea neprefăcută pe care o reflecta chipul meu, Hammond mai înaintă cu un pas sau doi, neliniştit, dar şi nehotărît. Cineva, în spatele lui, îşi înăbuşi rîsul, dar l-am auzit şi m-am indignat. Să rîzi de un om aflat în situaţia mea ! Era culmea nesimţirii.

Astăzi pot să înţeleg cît de ridicol trebuia să fie spectacolul dat de cineva care strîngea violent vidul şi implora să i se dea ajutor împotriva unei umbre. Dar atunci furia mea împotriva acelor idioţi era atît de mare încît i-aş fi ucis dacă aş fi putut.

— Hammond ! Hammond ! am strigat din nou, disperat, vino odată. Nu pot să mai reţin făptura asta multă vreme. O să mă doboare, îţi spun. Ajută-mă !

— Harry, murmură Hammond, apropiindu-se, ai fumat prea mult.

I-am răspuns pe acelaşi ton :

— Îţi jur, Hammond, că nu-i o vedenie. Nu vezi cum mă clatină, zbătîndu-se ? Dacă nu mă crezi, cel puţin fă o experienţă! Pune mîna aici !...

Hammond întinse mîna către locul pe care i-l arătam. Un strigăt de oroare îi ţîşni de pe buze.

Într-o clipă, descoperise într-un colţ al camerei un cordon lung pe care-l răsuci şi-l înnodă în jurul trupului făpturii invizibile.

— Harry, spuse el cu o voce răguşită şi agitată, şi, cu toate că-şi păstrase prezenţa de spirit, era profund tulburat, Harry, totul e-n regulă acum. Poţi să-ţi descleştezi braţele, bătrîne, fiinţa asta n-o să se poată mişca.

Eram frînt de oboseală, aşa că l-am ascultat bucuros.

Hammond rămăsese în picioare, ţinînd înfăşurate pe pumnul său capetele cordonului care imobiliza invizibilul şi nezărind înainte decît o reţea de legături amestecate şi întinse foarte puternic împrejurul unui vid. N-am văzut niciodată un om atît de îngrozit. Chipul său reflecta totuşi curajul hotărît pe care i-l cunoşteam, buzele lui palide nu tremurau şi se vedea că, dacă oroarea îl cuprinsese şi pe el, aceasta nu-i îngenunchease spiritul.

Nu pot să descriu descumpănirea, teroarea celorlalţi locatari, martori ai acestui episod extraordinar, în clipa în care-l observară pe Hammond legînd, ca într-o pantomimă, pe acest invizibil furios, în vreme ce eu aproape cădeam de oboseală. Cei mai slabi de înger nu întîrziară să se eclipseze, iar cei rămaşi se înghesuiră lîngă uşă şi nu s-ar fi apropiat pentru nimic în lume de prizonierul lui Hammond, cu toate că o nuanţă de scepticism

începea să le coloreze teroarea. Fără să aibă curajul de a se convinge prin ei înșiși, se îndoiau. În zadar i-am rugat pe cîțiva să se apropie și să atingă ființa invizibilă spre a se convinge că ea exista într-adevăr. Increduli, nu îndrăzneau nici măcar să-și risipească neîncrederea. Cum, se întrebau ei, cum se poate ca o făptură materială, vie și însuflețită să fie invizibilă ?

În loc de răspuns, i-am făcut un semn lui Hammond, și amîndoi, învingîndu-ne repulsia de a atinge creatura, am ridicat-o, legată cum era, și am dus-o spre pat. Nu cîntărea mai mult decît un copil de paisprezece ani.

— Ei bine, prieteni, am răspuns, în vreme ce o țineam suspendată deasupra patului meu, pot să vă furnizez dovada că avem de-a face cu un corp solid și greu, pe care nu-l puteți vedea. Aveți bunăvoința de a vă îndrepta întreaga atenție asupra patului.

Eram uimit eu însumi de curajul și calmul cu care dominam acest straniu eveniment. Dar îmi biruisem primele terori și simțeam un fel de mîndrie științifică mai presus de orice altă impresie.

Ochii celorlalți se fixară instantaneu asupra patului. Hammond și cu mine am lăsat creatura să cadă. Se auzi un zgomot surd, cel produs de un corp solid prăbușindu-se pe o suprafață elastică. Lemnăria patului scîrții, perna și salteaua fură marcate distinct de o adîncitură. Martorii scoaseră un singur strigăt înăbușit și dispărură, lăsîndu-ne, pe Hammond și pe mine, singuri cu misterul nostru.

Am tăcut o vreme, ascultînd gîfîitul slab și intermitent al făpturii care se zvîrcolea pe cuverturi, încercînd zadarnic să se elibereze.

— Harry, spuse deodată Hammond, e groaznic.

— Într-adevăr...

— Dar nu chiar atît de straniu.

— Nu chiar atît de straniu ! ? Ce înțelegi prin asta ? De cînd există lumea nu s-a mai văzut așa ceva. Nu știu ce să cred, Hammond. Dea Domnul să nu fiu nebun și toate astea să nu fie o iluzie delirantă !

— Nu, nu, să cugetăm, Harry. Avem aici un corp solid, pe care putem să-l pipăim, dar nu să-l vedem. Faptul este atît de neobișnuit încît ne înspăimîntă. Și, totuși, nu există oare vreun fenomen asemănător ? Ia o bucată de sticlă, e tangibilă și transparentă, dar numai tratamentul chimic grosolan la care a fost supusă o împiedică să fie destul de transparentă ca să devină în întregime invizibilă. Gîndește-te că, teoretic, nu e imposibil să fabrici o sticlă care să nu reflecte nici o rază de lumină, o sticlă cu o compoziție atomică atît de pură și de omogenă încît lumina solară să treacă prin ea ca prin aer, refractată, dar nu reflectată. Nu vedem aerul și totuși îl simțim.

— Toate astea sînt bune și frumoase, Hammond, dar se referă la materia neînsuflețită. Sticla nu respiră — și nici aerul. Pe cînd

făptura asta are o inimă, o inimă care bate, o voinţă care o animă şi plămîni cu care respiră...

— Nu ştiu ce este această creatură, răspunse doctorul, dar cu ajutorul dumitale aş vrea s-o studiez ştiinţific.

Am vegheat împreună întreaga noapte, fumînd pipă după pipă, instalaţi la căpătîiul fiinţei de neconceput, care se agita gîfîind, pînă la epuizare. Mai tîrziu, răsuflarea ei regulată ne-a dat de veste că adormise.

Dimineaţa, toată casa fierbea de emoţie. Locatarii se înghesuiau pe palier în faţa uşii mele. Hammond şi cu mine eram celebrităţile zilei, constrînşi să răspundem la o mie de întrebări despre extraordinarul nostru prizonier, căci nimeni, în afară de noi, n-ar fi îndrăznit să-şi vîre nasul în cameră.

Creatura se trezise, ceea ce se vedea după maelstromul care răvăşea cuverturile. Erau cu adevărat halucinante aceste manifestări indirecte ale teribilelor contorsiuni provocate de lupta atroce pentru a se elibera, luptă de neobservat prin sine însăşi.

Ne chinuisem creierii de-a lungul acestei nopţi fără sfîrşit pentru a găsi un mijloc de a cunoaşte forma şi înfăţişarea creaturii. Pe cît ne puteam imagina, plimbîndu-ne mîinile pe corpul ei, silueta şi trăsăturile îi erau umane : o gură, un cap rotund, neted, fără păr, un nas — care nu ieşea prea mult în relief faţă de obraji —, mîini şi picioare ca de copil. Ne-am gîndit mai întîi să-l aşezăm pe podea şi să-i desenăm cu cretă conturul, cum fac cizmarii ca să ia forma unui picior. Dar am abandonat acest proiect aproape imediat, căci nu ne-ar fi spus nimic despre volumul creaturii.

Atunci mi-a venit o idee fericită. De ce nu i-am face un mulaj în ghips la Paris ? Asta ne-ar furniza o efigie solidă, capabilă să răspundă tuturor curiozităţilor noastre. Dar cum să procedăm ? Zbătîndu-se, creatura ar împiedica plămădirea formei şi ar deforma-o... Altă idee : şi dacă am adormi-o ? Răsuflarea ei ne spunea că are un aparat respirator ; insensibilizînd-o, am fi putut acţiona în voie. L-am chemat pe doctorul X... şi, cînd şi-a revenit din stupoare, i-a administrat cloroformul necesar. Trei minute mai tîrziu, puteam să dezlegăm creatura, iar un sculptor se grăbea să acopere corpul invizibil cu lut umed. Peste cinci minute aveam forma şi, înainte de căderea serii, o efigie nefinisată a misterioasei făpturi. Semăna cu un om, un om, desigur, dar răsucit, oribil. Cu toate că mic de statură — nu mai mult de un metru şi treizeci —, membrele ei revelau o forţă musculară fără egal. Cît despre chip, acesta întrecea în hidoşenie tot ceea ce văzusem vreodată. Gustave Doré, Callot sau Tony Johannot n-au conceput nimic atît de îngrozitor. Există totuşi printre ilustraţiile acestuia din urmă la „Cum vă place" un chip care seamănă destul cu cel al creaturii, fără să-l egaleze, totuşi. Era masca perfectă a unui vampir, întru totul capabil să trăiască cu sîngele victimelor sale.

Satisfăcîndu-ne astfel curiozitatea şi cerîndu-le locatarilor să păstreze secretul, se punea problema ce vom face cu această enigmă vie. Era cu neputinţă ca o asemenea oroare să rămînă printre noi

şi la fel de neconceput să-i dăm drumul în lume. Mărturisesc că aş fi înclinat s-o ucidem, dar cine şi-ar fi asumat responsabilitatea, cine ar fi consimţit să execute această caricatură a omenirii ? Zi după zi, deliberam cu gravitate.

Ceilalţi părăseau pensiunea, spre disperarea doamnei Moffat, care ne ameninţa, pe Hammond şi pe mine, că ne va da în judecată dacă nu îndepărtăm această oroare. La care răspundeam : „Vom pleca dacă vrei, dar refuzăm să luăm cu noi creatura. Fă ce ştii cu ea. A apărut în casa dumitale, dumneata eşti răspunzătoare". Nu era nimic de replicat, şi d-na Moffat nu găsea pe nimeni care, din prietenie sau din interes, să accepte măcar să se apropie de mister.

Lucrul cel mai ciudat era că nu ştiam cu ce se hrănea în mod obişnuit creatura. I-am pus la îndemînă tot ce ne-a trecut prin cap, dar nu s-a atins de nimic. Era teribil să fii acolo, zi după zi, să vezi cuverturile ondulînd şi s-o auzi gîfîind, ştiind că moare de inaniţie.

Zece zile, douăsprezece, cincisprezece — şi trăia încă. Inima îi bătea mai încet în fiecare dimineaţă. Era evident că strania făptură agonizează. Copleşit de tristeţe, n-am putut să dorm cît a durat această luptă pentru viaţă. Oricît de oribilă era fiinţa aceea, mă gîndeam cu disperare la ceea ce trebuia să simtă.

Muri, în fine. Am găsit-o într-o dimineaţă ţeapănă şi rece. Inima încetase să bată, pieptul să se ridice. Ne-am grăbit să o îngropăm în grădină. Ce stranie înmormîntare a fost căderea acestui cadavru invizibil în groapa lui umedă...

Am dat mulajul doctorului X, care l-a păstrat în muzeul său din Strada a 10-a. Şi cum mă pregătesc pentru o lungă călătorie, din care s-ar putea să nu mă mai întorc, am vrut să relatez această întîmplare, fără îndoială cea mai ciudată din viaţa mea.

Omul cu trup inconsistent

de MAURICE RENARD

SCRIS DE MÎNA DOCTORULUI SAMBREUIL, DIN PONTARGIS

Astăzi, 14 martie 1912, expiră termenul pe care mi l-a impus Bouvancourt. Mi-e îngăduit deci să relatez întîmplarea prodigioasă al cărei taumaturg a fost răposatul meu prieten. Este o poveste la fel de frumoasă ca o legendă. În ea se vede parcă scînteia electrică reaprinzînd lampa lui Aladin.

Cel pe care-l plîngem încă a avut această aventură la Pontargis, la cîteva luni după instalarea lui, cu cîţiva ani înainte de moartea-i tragică. Se ştie că fizicianul se retrăsese aici pentru a lucra mai în linişte şi că în această subprefectură picardă şi-a întreprins cercetările cele mai remarcabile în legătură cu razele X.

Într-o noapte din iarna 1901—1902, fără palton şi pălărie, Bouvancourt măsura trotuarele din Pontargis cu un pas ferm şi sonor, cu aerul unui băietan foarte mulţumit de sine.

Pîndise de la fereastră clipa în care străzile deveniseră pustii şi atunci ieşise pentru prima oară după şapte zile. Căci pasiunea cercetării îl claustrase o săptămînă întreagă în laborator, în încleştarea unei descoperiri iminente. Şapte zile şi şapte nopţi — o perioadă fatidică — urmărise Adevărul, ca pe un zeu meşter în viclenii şi iute la fugă. Adevărul cedase la ora nouă seara. Imediat, învingătorul său, fremătînd de orgoliu, îşi simţise din nou muşchii şi nervii ; îl cuprinsese o dorinţă furioasă de a merge fără ţintă şi fără să se gîndească la nimic, respirînd aerul tare...

Cu toată violenţa acestui impuls, Bouvancourt pîndise de la fereastră clipa în care străzile deveniseră pustii. Apoi îşi trezise femeia de serviciu, Mariette, rugînd-o să-i deschidă uşa ; şi după ce o convinsese că trebuie să-l aştepte pînă la întoarcere, ca să tragă zăvorul cînd îi va auzi vocea, numai atunci ieşise pentru prima oară după şapte zile.

Mariette nu izbutea să înţeleagă de ce plecase stăpînul ei fără pălărie, fără palton, de ce o trezise ca să-i deschidă uşa la plecare şi la întoarcere, cînd ar fi putut să tragă el însuşi zăvorul sau să se slujească de sonerie şi, mai ales, de cheie.

Mariette îşi făcea griji şi din pricina bandei lui Morand, o adunătură de răufăcători care teroriza cantonul. Fără să se gîndească la pericolul unei plimbări solitare şi tîrzii, ea socotea că trebuie să fii un mare egoist ca să laşi o biată femeie singură, noaptea, într-o mică locuinţă de pe bulevardul Poincaré, în timp ce banda lui Morand bîntuia împrejurimile. Dar Bouvancourt nu agrea observaţiile ; Mariette ştia asta ; nimic din gîndurile ei nu ieşise la iveală.

Şi profesorul străbătea sinistra pustietate a oraşului negru. În această umbră provincială, tot ceea ce se zărea era de o urîţenie dezolantă. Bulevardele şi explanadele rivalizau cu fundăturile şi ungherele. Puţinele becuri cu gaz, cu flăcările lor de un galben murdar, mînjeau parcă tenebrele ; frigul te făcea nefericit ; tăcerea însăşi părea lamentabilă, pentru că nu era decît muţenia a 35 000 de citadini... Lui Bouvancourt nu-i păsa de nimic. Nici locul, nici anotimpul nu-i micşorau bucuria. Cu capul sus, cu pasul răsunător, el mergea victorios ; un surîs permanent îi destindea chipul, amplificîndu-se cîteodată pînă la rîs. Se simţea ca Arhimede rătăcind prin Siracuza şi strigînd mulţimii : „Am găsit !" Mergea triumfal, ca sub soarele arzător al Siciliei, într-un oraş plin de palate.

Cu ochii aiurea şi spiritul absent, Bouvancourt se aventură astfel în mahalaua Saint-Charles, unde cineva se ivi deodată în faţa lui.

Bouvancourt fu trezit brutal din visul său. Avea senzaţia că fusese transportat printr-o vrajă în locul pe care-l vedea : o răspîntie întunecată unde se încrucişau patru drumuri vîscoase, mărginite de ziduri oarbe. Izolat, departe, un felinar răspîndea un vag crepuscul şi preciza silueta patibulară care apăruse fără veste.

Aici, să fiu lăsat să deschid o paranteză. Scena care urmează a durat poate un sfert de minut. Povestitorul n-ar fi în stare să o reproducă cu aceeaşi promptitudine, în mod satisfăcător. El va juca rolul unui aparat de proiecţie funcţionînd *au ralenti*, pentru a analiza filmul şi a descompune evenimentul.

Bouvancourt se opri brusc în faţa obstacolului uman. În conştiinţa lui se petrecu o schimbare extrem de rapidă. Înainte ca apaşul să-şi fi mişcat buzele, el îşi rememorase toate fărădelegile bandei lui Morand. Şi totuşi, parcursese relatările lor cu un ochi distrat, el, pentru care ştiinţa era singura realitate !...

Dar banditul sufla în nasul lui Bouvancourt, cu o voce murdară şi fetidă :

— Aţi putea să-mi spuneţi cam cît e ceasul, şefule ?

În acelaşi timp, fizicianul desluşi zgomotul înăbuşit al paşilor care se apropiau din spate. Întreaga lui fiinţă îl sfătui să se aşeze cu spatele la peretele cel mai apropiat. N-avu cînd s-o facă. Ceva trecu prin faţa ochilor săi, de sus în jos, ceva întunecat, despre care ştiu în aceeaşi frîntură de secundă că sînt mîinile împreunate ale inamicului său nevăzut, care se pregătea să săvîrşească figura clasică a lui *père François*.

Bouvancourt, ale cărui cunoştinţe nu se mărgineau la fizică, anticipă destinul şi se văzu strangulat, imobilizat de acest diavol, în vreme ce celălalt avea să-i golească buzunarele...

Lasoul viu se abătu cu violenţă peste mărul lui Adam al fizicianului, şi acesta scoase un fel de exclamaţie, jumătate strigăt, jumătate horcăit, destul de necuviincioasă şi, de altfel, nejustifi-

cată, căci nu simţise aproape nimic şi doar instinctul era pricina reculului pe care-l efectuase. Mîinile agresive dispăruseră ; urechea lui Bouvancourt îl înştiinţă că atacantul din spate era pe cale să cadă şi că, înjurînd scurt, înjura bine.

— E rîndul tău, Julot ! făcu *père François,* într-un strigăt surd, mai puţin războinic cît înspăimintat.

„Adevărat, adevărat ! — gîndi savantul. Şi eu care uitasem !..."

Şi Julot putu să revadă surîsul lui Bouvancourt.

Două secunde, nu mai mult, agresiunea rămase în suspensie. *Père François* se ridica anevoie şi Julot se întreba dacă văzuse bine ceea ce se întîmplase — dacă văzuse bine *mîinile împreunate ale complicelui său dispărînd prin gîtul „fraierului", retezînd acest gît şi lăsîndu-l totuşi întreg ca mai înainte, pe acest trup robust şi drept, sub acest cap surîzător !*

Julot ezita... Dar, la naiba ! această decapitare, aceste braţe-ghilotină erau un efect al semiîntunericului, un joc al umbrelor şi al luminilor... Îşi spuse înjurătura care-i slujea drept strigăt de luptă şi se aplecă, vrînd să se năpustească berbeceşte asupra lui Bouvancourt şi să-l lovească cu creştetul în pîntec.

Aşa şi făcu, riscînd să-l arunce pe fizician pe spate peste *père François,* care-şi isprăvea dureroasa ridicare şi medita la nişte ciudate ipoteze, supraveghind acţiunea.

Dar sărmanul nu se afla la capătul căzăturilor şi al stupefacţiilor ! Abia înţelesese intenţia lui Julot, că-i şi primi povara în golul stomacului — nu fără a-l fi văzut *traversînd dintr-o parte într-alta pe fenomenalul lor adversar şi ieşindu-i prin spate aşa cum ţîşneşte un clovn printr-un cerc de hîrtie !*

Izbucnind în rîs, Bouvancourt se întoarse.

Agresorii săi, încîlciţi, se încurcau unul pe altul, încercînd să se ridice în picioare. Primul izbuti Julot. O luă la sănătoasa. Celălalt îl urmă de aproape ; cu mîna stîngă se ţinea de abdomen şi cu dreapta îşi făcea semnul crucii. Amîndoi blestemau pe-ntrecute.

— Ce aiurit sînt ! murmură Bouvancourt. Uitasem cu totul.... Zăpăcitule ! Să ieşi noaptea din cauza *asta,* să n-ai pălărie şi palton din cauza *asta* şi să nu-ţi aminteşti de *asta !* Probabil că sînt mai obosit decît mi se pare... Să mergem la culcare. Dar, mai întîi, unde mă aflu ?

Plimbarea îl purtase pînă la marginile oraşului. Unul dintre ziduri era cel al cimitirului, împrejurare care explica spaima superstiţioasă a lui *père François.*

Noctambulul, cu un aer mult mai puţin cuceritor, făcu cale-ntoarsă.

Intră în casă. Dar nu mai sînt destul de bine informat ca să descriu în amănunţime tot ceea ce a mai făcut. O ştiu doar *grosso modo* şi prefer să amîn relatarea pentru momentul în care am aflat cele petrecute chiar din gura lui — la sfîrşitul acestei povestiri.

Nu este mai puţin adevărat că, a doua zi dimineaţa, pe la ora opt, trecînd pe acolo, am sunat la uşa fizicianului, bulevardul Poincaré numărul 25, la primul etaj.

Ca de obicei, am intrat fără să fiu anunţat.

Bouvancourt păru contrariat de vizita mea (şi mă grăbesc să spun că, în ziua aceea, n-am aflat nimic despre atacul nocturn). L-am găsit în dormitor. Se sculase probabil devreme ori poate că nici nu se culcase, patul fiind făcut sau nefiind desfăcut. În ochii prietenului meu se citea neliniştea. În picioare, înaintea orologiului, îl privea cu o nelinişte pe care n-o putea ascunde. Ceva... un aer de neglijenţă, chiar de neîngrijire, părea să-i afecteze întreaga persoană.

I-am întins mîna.

— Nu, astăzi, nu, s-a scuzat el rînjind. N-am să-ţi dau mîna, Sambreuil... Guta, înţelegi... Ah! am degetele atît de sensibile! Nu poţi să-ţi dai seama cît sufăr!... Şi-apoi, dragul meu, totul mă enervează în dimineaţa asta. Iartă-mă, nu te superi dacă te rog să revii după-amiază?... N-aveai vreo chestiune urgentă? Nu?... Atunci, pe curînd, nu-i aşa?... N-ai idee... La revedere, dragă prietene, şi scuzele mele cele mai banale... La revedere...

O astfel de primire mă aruncă într-o uluială întunecată de spaimă. Observasem că Bouvancourt stătuse tot timpul cu spatele la fereastră, ca un ciumat. De obicei, mă conducea pînă la palier; de data asta, l-am lăsat în dormitor, faţă în faţă cu orologiul. A închis uşa după mine cu o lovitură de picior.

Eram alarmat şi îndurerat.

La ora patru fix, îndată ce mi-am terminat consultaţiile, m-am precipitat în bulevardul Poincaré.

Totul îşi recăpătase aspectul obişnuit. Bouvancourt mă aştepta ca să facem o plimbare de-a lungul canalului — acest canal care avea să-i fie funest! Mi-amintesc ca acum că era îmbrăcat cu paltonul său de culoarea alunei şi pe cap avea pălăria maro. Strîngerea de mînă a profesorului mi-a zdrobit degetele, dar ce altă strîngere de mînă ar fi putut să mă facă mai fericit?

Am pornit. Aşteptam o lămurire... Am solicitat-o prin aluzii... Prietenul meu rămînea mut. De altfel, în purtările lui nu era nici o urmă de bună dispoziţie. Am bănuit o decepţie, am crezut că ultimele lui lucrări s-au terminat cu un eşec şi n-am mai insistat.

O săptămînă mai tîrziu, eram la masă, d-na Sambreuil şi cu mine, cînd Bouvancourt a năvălit în sufragerie.

Tulburarea lui ne-a zdruncinat.

I-am administrat, unul după altul, două păhărele de lichior, care l-au remontat. După un oarecare număr de suspine şi de exclamaţii de genul „O, Doamne! — Doamne! E posibil? — Eu! Eu! Dragă doctore! — Ah, doamnă, dacă aţi şti!...", minunatul om izbucni în plîns şi începu să ne povestească lucrurile pe care le-aţi citit, completate cu ceea ce veţi citi.

Cu cîteva ceasuri în urmă — era, cred, pe la nouă dimineaţa —, Bouvancourt îşi începuse ziua de muncă foarte prost dispus, din pricina unui comisionar care, aducîndu-i o ladă cu aparate, îl iz-

bise din greșală, învinețindu-i umărul. Începuse totuși imediat să scoată prețioasa sticlărie ambalată în ladă și să o repartizeze pe mesuțele din laborator.

Treaba era pe sfîrșite, cînd un tînăr foarte arătos intră fără să fie anunțat, încuie cele trei uși de două ori, puse cele trei chei în buzunar și înaintă.

Bouvancourt stătea în genunchi lîngă ladă și îl privea uluit.

— Domnule, spuse necunoscutul, cel puțin să mă prezint! (Vocea lui cînta, dulce, amabilă, mondenă). Sînt Morand... Știți... banda lui Morand!

Bouvancourt sări în picioare, nu numai tulburat că se afla la cheremul banditului, dar și stupefiat să-l vadă că seamănă cu un licean de familie bună și să recunoască în acest bandit grațios, debarasat de deghizare, pe comisionarul care-l izbise mai înainte.

— Nu vă fie teamă! vocaliză intrusul într-un rîs perlat, atît de feminin, atît de copilăresc, încît prietenul meu presimți un subterfugiu și o mistificare. Nu vă fie teamă! N-am să vă fac nici un rău!...

— Cum, dumneata ești Morand? Cel care l-a ucis pe casierul de la Creditul funciar? Autorul sextuplului asasinat din Vautremont? Escrocul de la...

Noul Antinous* răspunse tăios și cu chipul înăsprit:

— Da, domnule Bouvancourt, eu. *N-am nici un motiv să o ascund viitorului meu complice.* Căci tot eu sînt și autorul furtului celor un milion cinci sute de mii de franci de la Banca de scont din Pontargis.

— Cum? Ce spui?... Dar nu știam... Acest furt...

— Acest furt *va fi* comis noaptea viitoare, dragă domnule Bouvancourt. Și dumneavoastră mă veți ajuta să-l săvîrșesc.

— Eu!

— Mă veți ajuta, repetă puștiul, cu o expresie de viciu și de cruzime. Mă veți ajuta, vă spun. E la fel de adevărat ca și faptul că mă cheamă Morand. Luați loc și să stăm de vorbă.

Stăpînul casei se așeză, la rugămintea oaspetelui său. Dominat de o privire de tigru, se gîndea la tinerețea brutelor imperiale, Neron, Caracala, Tiberiu și nu se mai îndoia că în fața lui se află teribilul șef de bandă.

Acesta continuă:

— Doi dintre oamenii mei mi-au făcut un raport incredibil. Marți către miezul nopții, lîngă cimitir, au suferit un straniu afront. Brațele celui dintîi, devenite iatagane, l-au decapitat pe un oarecare pieton fără să-i facă vreun rău. Cît despre cel de-al doilea, a trecut *prin* acest personaj supranatural, care s-a sinchisit exact atît cît să izbucnească în rîs. Acest pieton întîrziat, domnule, nu putea fi decît magicianul Bouvancourt. Cunosc anuarul Pontargisului: nu cuprinde decît un nume de vrăjitor, al dumneavoastră. Și cum vremea în care mi-am luat bacalaureatul în științe nu e prea îndepărtată, am înțeles că, prin intervenția radiografiei, ați descoperit mijlocul de a deveni la fel de penetrabil, la fel de lipsit de consistență ca un om de gaz... sau de lichid...

* Tînăr grec din antichitate, cunoscut pentru frumusețea lui.

— Nu-i chiar așa, interveni Bouvancourt, cu un surîs fin. Comparația...

— N-are nici o importanță ! declară perversul Adonis. Pentru mine, interesul rezidă nu în cauză, ci în efect... Totuși, cauza... Raze X, nu-i așa ?

— Da, încuviință Bouvancourt, nerezistînd tentației de a vorbi despre descoperirea lui. O, nimic mai simplu în principiu. Problema era aceasta : a înzestra corpurile solide — opace sau transparente — cu calitățile de penetrație ale luminii obscure. Cu alte cuvinte, a face ca aceste solide să poată traversa celelalte solide și, în consecință, să poată fi traversate de ele, ceea ce este același lucru. Pentru asta, trebuia să reușesc să le îmbib, dacă pot să spun astfel, de lumină obscură, încît să fie modificate profund, pînă și în moleculele lor cele mai secrete, dobîndind astfel proprietatea fluidului invadator, adică proprietatea de a traversa masele nu înlăturîndu-le (cum face, de pildă, un înotător, pătrunzînd în apă și cum despicăm noi atmosfera), ci printr-un fel de *osmoză imediată*, așa cum două regimente pot trece unul prin altul, om lîngă om, fără să suporte vreo dilatare. Asta înseamnă să mizez pe porozitatea materiei, care nu e niciodată destul de densă pentru a nu o putea privi ca pe o trupă de atomi.

Ei bine, deunăzi, marți, eram *încărcat* de acest... fluid, așa cum un condensator e încărcat de electricitate... Dar, pentru a fi exact, acest... fluid nu e doar lumină obscură ; căci corpurile tratate trebuie să pătrundă și substanțele pe care razele X nu le traversează de loc sau nu le traversează decît cu greu. Atunci...

— Bine, bine, îl întrerupse Morand. Este cam ceea ce am presupus. Pe scurt, dacă folosim alt limbaj, aveți puterea de a face ca un om îmbrăcat să nu poată fi prins, apucat, pipăit. Datorită aceleiași operații, acestui om nu-i va păsa de gloanțe, de pumnale ; și, cum va putea traversa toate ușile închise — uși de bancă sau uși de închisoare —, va fi un joc pentru el să-și introducă brațul într-o casă de fier, cu aceeași ușurință ca un fascicul de raze X !

— Ah ! dar... exclamă Bouvancourt, înțelegînd, în sfîrșit, despre ce-i vorba. Ah ! dar... vezi... da... Numai că...

— Numai că nu durează prea mult, nu-i așa ? Asta voiați să spuneți ?... Știu. Ca să mă asigur, am venit să vă... tamponez, cu puțin înainte, în chip de comisionar.

— Te-am recunoscut. Dar, de fapt, la ce-ți slujea să afli dacă sînt sau nu tangibil ?

— Dacă n-ați fi fost, aș fi amînat această convorbire și, dacă v-ați fi păstrat însușirea pentru totdeauna, nu m-aș mai fi întors.

— De ce ?

— Pentru că planurile mele cer să nu fiți invulnerabil. Am mare nevoie să vă țin sub supraveghere, fără s-o puteți șterge prin ușile ale căror chei se află în buzunarul meu și fără să vă bateți joc de această unealtă.

Spunînd acestea, redutabilul bacalaureat aținti asupra savantului un revolver — gest melodramatic, banal, de mic efect asupra cititorului, dar totdeauna nou (chiar foarte !) pentru cel amenințat.

Bouvancourt începu să reflecteze. Capul lui era ca un stup în care se învîrtejea un roi de idei. De cîteva minute, se întreba dacă

persoana ambiguă a lui Morand nu era o femeie de treizeci de ani, mai curînd decît un domnişor de optsprezece. Se exprima cu un asemenea aplomb ! Frazele sale aveau atîta siguranţă şi trădau atît de mult obişnuinţa de-a vorbi !... Şi apoi, cîtă graţie şi frumuseţe ! Dar, în acelaşi timp, Bouvancourt îşi imagina crimele acestei fiare — mascul sau femelă. Victimele bandei lui Morand îi apăreau din nou, scoţînd vaiete de agonie... Şi totul era înecat în marea perplexitate confuză în care se zbătea voinţa fizicianului, faţă de actul răufăcător spre care era împins. Mii de gînduri se încrucişau atît de impetuos în stupul creierului său, încît nu mai vedea limpede în el însuşi.

Creatura care-l ochea ridică arma. Gestul era plin de dezinvoltură profesională şi de drăgălăşenie efeminată. Un amestec de Cartouche şi domnişoara de Maupin.

Morand continuă, după o scurtă tăcere :

— Ştiu deci, domnule Bouvancourt, că inconsistenţa nu durează decît o vreme. Din păcate, căci altfel ar fi fost sinonimă cu impunitatea. Arestări imposibile, evaziuni simple ca bună ziua, în sfîrşit, chiar cuţitul ghilotinei... Morand făcu o pauză şi adăugă, cu un rictus :

— N-aş mai fi fost niciodată vulnerabil... Cu atît mai rău !... Dar spuneţi-mi. Cîte zile se păstrează inconsistenţa ?

— Şaisprezece ore şi douăsprezece minute, răspunse Bouvancourt, tremurînd la gîndul întrebării pe care-o presimţea.

— Doar atît !... La urma urmei, e mai mult decît îmi trebuie astăzi pentru lovitura de la Banca de scont. La miezul nopţii, totul va fi terminat.

Bouvancourt tresări :

— Dar, dar un paznic veghează tot timpul în subterane şi...

— Începem chiar acum, ordonă Morand.

Bouvancourt avu un strigăt de revoltă :

— Şi dacă nu vreau ? !

— Am să vă silesc ! Am să vă silesc de fiecare dată cînd am să am chef !... Deocamdată, asta mi-e de-ajuns.

Revolverul atinse fruntea venerabilă a fizicianului. Bouvancourt închise ochii...

Cînd îi redeschise, un alt suflet se reflecta în ei.

Morand, care se aştepta la asta, vîrî în buzunar instrumentul său de persuasiune.

— Fie ! spuse Bouvancourt, pe un ton poate resemnat, dar mai curînd hotărît. Cincisprezece minute ; îţi cer cincisprezece minute ca să te metamorfozez. Vrei desigur ca trupul dumitale să devină inconsistent *în întregime*, adăugă el în treacăt.

— Asta se-nţelege de la sine ! Din cap pînă-n picioare.

— Din cap pînă-n picioare ; foarte bine. Ţi-am pus această întrebare pentru că era de datoria mea. Cînd mergi la fotograf, nu-i aşa, eşti întrebat...

— În întregime, dragă maestre. Vreau să fiu inconsistent în întregime. La ce mi-ar servi să pot trece printr-un zid dacă, să zicem, călcîiele mi-ar rămîne afară, imobilizîndu-mă ? Haide, haide, asociatule !

— Bine, bine, e treaba dumitale. Într-adevăr. Pe-aici, te rog !

Bouvancourt se îndreptă spre o draperie. Înainte de a o da înlături, pentru a descoperi pragul misterios, se opri, spunînd :

— Juri că dumneata eşti Morand ?

Întrebarea îl făcu pe ucigaş să simtă ce influenţă exercita faima lui infamantă şi cîtă dreptate avusese să-şi decline identitatea. Orgoliul făcu să-i bată sîngele în tîmple.

— Şi încă cum ! sună răspunsul său glorios.

— Atunci intră, hotărî Bouvancourt.

Îl introduse într-o cameră fără altă ieşire. Pereţii şi plafonul, linoleumul care acoperea parchetul, partea interioară a draperiei, toate suprafeţele acestei încăperi străluceau de vopsea argintie. Fereastra fusese badijonată cu aceeaşi substanţă translucidă. Te-ai fi putut crede în interiorul unui cub de argint.

În mijloc se înălţa un fel de resort spiralat, care, părînd rigid, nu putea fi decît altceva. Aparatul măsura doi metri înălţime. Spiralele sale late erau constituite dintr-un tub de metal învîrtit de treizeci de ori în jurul unui ax imaginar şi formînd o cuşcă cilindrică. Două fire suple, argintate şi răsucite în suluri, porneau fiecare de la o extremitate a acestui tub ; cel de sus se întîlnea cu cel de jos, şi capetele, împletite într-unul singur, se terminau cu o fişă de contact. În perete, lîngă intrare, se vedea priza de curent.

Şi asta-i tot ce se afla în camera de argint.

— Iată aparatul, spuse Bouvancourt.

Ciocăni în spirală, care scoase un impresionant sunet de clopot. Era ca un dangăt de înmormîntare, venit dintr-o altă lume.

Morand îl chestionă pe fizician în legătură cu tenta argintie. Nu-i plăcea. Metalul palid avea un aer funebru care-l influenţa.

— Ai să te aşezi aici, înăuntru, spuse operatorul, răsturnînd melcul înalt. Şi să nu te miri cînd va deveni luminos. Asta ţine un sfert de oră.

Morand îl întrebă din nou despre vopsea.

— E o soluţie care protejează împotriva luminii pe care am numit-o *lumina Y*. Un strat prohibitiv...

— Vreţi să spuneţi că obiectele pe care le apără nu mai pot fi traversate de obiectele saturate de lumina Y ?

— Nu. Vreau să spun că obiectele vopsite cu lacul *antilux* — stratul argintiu — se sustrag acţiunii luminii Y şi că razele acesteia, fiind reflectate de lac, nu devin inconsistente. Aceste obiecte rămîn ceea ce sînt, în loc să capete însuşirea permeabilităţii absolute. Datorită *antiluxului*, efectul radiaţiilor mele este limitat la interiorul acestei încăperi şi geamurile acestei ferestre nu devin penetrabile, ceea ce ar fi neplăcut : frigul, ploaia, vîntul ar pătrunde în voie !

— Cum ?... Da, e adevărat. Dar atunci cînd eşti lipsit de consistenţă simţi vîntul străbătîndu-te ?

— Bine înţeles. Hai, repede, să ne grăbim...

— Şi loviturile de cuţit, şi gloanţele de pistol, şi dinţii unui cîine, le simţi pe toate, de asemenea ?

— În mod obligatoriu ; sensibilitatea... Dar să terminăm repede. Femeia de serviciu era în oraş cînd ai intrat şi prefer să pleci înainte de întoarcerea ei.

— Şi gardurile prin care treci ? continuă Morand, fără să audă îndemnurile lui Bouvancourt. Şi taluzurile în care poţi fi obligat

să te ascunzi ?... A, și lipsa de aer ?... Doar nu poți să respiri într-un taluz ! Trebuie deci să-l străbați în goană... Hm, hm !...

— Ei, ce-nseamnă asta ? spuse Bouvancourt. Lăsăm treaba pe mîine.

Cu brațele încordate, el susținea greaua cușcă spiralată.

— Dar... problema este că...

Întrucît banditul părea dezorientat, Bouvancourt ridică la loc aparatul și-i spuse pe neașteptate :

— La urma urmei, ai dreptate să nu te grăbești. Contractul nostru mi se pare imperfect. Înțeleg să mă ucizi dacă refuz să mă supun ; bănuiesc, de asemenea, că dacă ți-aș întinde aici o cursă, subordonații dumitale m-ar executa. Dar ce-mi oferi în schimbul serviciilor, al supunerii mele ? Cît îmi vei da din cei un milion cinci sute de mii de franci de la Banca de scont ?

— I-auzi, i-auzi ! îl luă peste picior tîlharul. Zece mii ajung ?

Bouvancourt întinse mîna.

— Drace ! Cîtă încredere ! reluă Morand. O să reluăm discuția. Aveți cuvîntul meu. La treabă !

— Vezi că...

— La treabă, am spus !

Morand stătea în picioare, în interiorul aparatului.

— Ah, noroc că mi-am adus aminte : dă-mi cheile, ceru fizicianul.

— De ce ? E vreo grabă ? Am să vi le dau imediat după aceea.

— A, nu ! Dacă le-ai reține, s-ar transforma ca și dumneata, ar deveni permeabile și nu m-aș mai putea servi de ele timp de șaisprezece ore și douăsprezece minute... O, dar uitam principalul ! exclamă el, deodată, ciudat de brusc și de zgomotos. O, ce zăpăcit ! Vezi, dumneata, trebuie să-mi protejez persoana de lumina Y, altfel...

Deschise un dulap în care spînzurau cîteva draperii argintate. Alese una dintre ele și începu s-o îmbrace. Era o mantie mare care îl acoperi în întregime, parcă pentru totdeauna. Un penitent, o figură din procesiunile expiatoare și din autodafeuri luase locul profesorului. Gluga era străpunsă doar în dreptul ochilor ; discurile de sticlă ale ochelarilor erau argintate ca geamurile ferestrei. Ochii lui Bouvancourt vedeau fără să fie văzuți îndărătul acestor orbite de craniu, a căror nuanță neînsuflețită se pierdea în nuanța generală. Numai mîinile rămăseseră neacoperite ; o pereche de mănuși le argintară. Mantia, prea lungă, îngrămădea cute de argint pe podeaua de argint. Această apariție de pocăință și de somptuozitate se înălța ca o statuie, ca o alegorie de inestimabilă valoare a lui *De profundis.*

Îmbrăcîndu-se, fizicianul nu încetase să glumească în legătură cu înfățișarea respingătoare pe care avea s-o aibă odată costumat. Limbuția lui era inepuizabilă, dar stofa dădea cuvintelor un timbru înfundat, subteran, aproape sepulcral.

— Iute, cheile ! spuse el.

Mîna lui de statuie pătrunse printre două spire.

— Iată-le, făcu Morand, care pălise ușor. N-are importanță dacă vi le dau acum sau mai tîrziu. Dimpotrivă — adăugă el, rîzînd — asta-mi dovedește că n-o să mă electrocutați, pentru că atunci le-ați fi luat *după !...*

— Tocmai ! încuviință Bonvancourt. Văd că ne înțelegem. Fii pe pace ; îți dau cuvîntul meu de onoare că am să te fac inconsistent : nimic mai mult.

Își suflecă anteriul de culoarea iertării și puse cheile într-un buzunar al vechiului său veston. Morand scutură turela subțire care-l întemnița, de teamă ca nu cumva ea să fie țintuită deodată de parchet. Aparatul se clătină, se legănă, scoase un sunet de campanilă celestă...

— Să nu te atingi de nimic în timpul iradierii, îi recomandă penitentul. Solenoidul meu ți-ar provoca o gravă *degerătură*. Așa că stai nemișcat, exact în centru. Ești pregătit ? Un sfert de oră !

Culese firul suplu care atîrna pe jos, băgă fișa în priză...

În aceeași clipă ai fi zis că soarele s-a multiplicat ; în aceeași clipă, spirala începu să lumineze cu o strălucire care era, față de lumina zilei, ceea ce este lumina zilei față de clarul de lumină. Ea deveni un fulger feeric, continuu, suitor, rotitor. O serpentină de foc alb își încolăcea inelele splendide în jurul lui Morand. Această lumină catifela conturul tubulurii incandescente, ea îi parcurgea spirala de la bază pînă la vîrf, într-o iuțeală fulgurantă. Aparatul părea astfel să se rotească, într-o ascensiune frenetică. Morand închisese ochii. Atît de tînăr, și atît de frumos, atît de rău, atît de palid și atît de radios, el era portretul viu al lui Lucifer, un grăunte de nisip înainte de prăbușire.

Nici un pocnet de scîntei. Miracolul se împlinea într-o umilă simplitate. Șopîrla de foc își înșuruba neobosită urcușul imobil în sînul repausului. Începu să se facă simțit frigul pe care-l radia.

Morand, clipind din pleoapele întredeschise, rupse tăcerea :

— Nu-i de loc cald, aici înăuntru !... Dar nu simt nimic altceva. Așa trebuie să se petreacă lucrurile ? Inconsistența asta nu vine încetul cu încetul ?

— Nu, răspunse vocea nepămînteană. După un sfert de oră, cînd punctul de saturație este atins, te afli brusc în starea dorită. Inconsistența nu comportă trepte.

— Nu înțeleg prea bine, obiectă făptura supraînsorită, cu o voce ale cărei inflexiuni trădau întreaga ei prospețime juvenilă.

Penitentul ridică brațele într-o atitudine sacerdotală :

— E preferabil să păstrezi tăcerea.

Morand se supuse.

Bouvancourt își scosese ceasul și-l ținea în căușul mîinilor lipite una de alta ca să-l apere de radiații.

— Mai sînt numai douăsprezece minute... Unsprezece... Zece...

Focarul refrigerent continua să scadă temperatura. Fizicianul știa că promoroaca începea să acopere geamurile.

Pacientul tremura. Bouvancourt se lipi cu spatele de perete, la stînga și aproape în spatele lui ; sub glugă, dinții i se ciocneau ca niște castagnete și frisoanele îl galvanizau, scuturîndu-i mîinile împreunate. Pe un ton laborios, cu maxilarele tremurînde, el declară că în interiorul serpentinei trebuia să fie mult mai cald — ceea ce era o minciună.

— Opt... Șapte... Șase...

Tăcerea, ruptă rareori de trecerea automobilelor și a tramvaielor, se restabilea fără întîrziere. Atunci zgomotele familiale ale casei dădeau micul lor concert domestic, în surdină : la parter, tă-

cânea o mașină de cusut; prin răsuflătoarea pivniței, se auzea cum se ciocnesc sticlele de vin; la etajul de deasupra, pași intermitenți...

Și în acest timp, în cămăruța ardentă și polară, cu pereții parcă în fuziune, miracolul își urma cursul și șarpele de lumină continua să-și încolăcească trupul împrejurul încîntătorului criminal.

— ...Trei... Doi... Unu!

Deodată, fără nici un zgomot, răufăcătorul intră în podea, de o mie de ori mai iute decît Mefisto la Operă. Într-o frîntură de secundă, dispăruse. Nu exista nici gaură, nici trapă și totuși nimeni nu se mai afla în interiorul spiralei, care continua să funcționeze zadarnic.

Prăbușit într-un colț, penitentul își strîngea pieptul, în dreptul inimii, cu o mînă crispată. Toate murmurele intime tăcuseră, în afara pașilor de la etajul doi, care se duceau și veneau ca înainte.

Bouvancourt se tîrî de-a lungul peretelui și întrerupse curentul. Spirala se stinse. S-ar fi crezut că venise seara. Totuși un orologiu bătea ora zece și ziua albea ferestrele îngroșate de promoroacă.

Savantul își dezbrăcă dominoul macabru și reapăru în singurătate. Era într-adevăr el? Era un om? Cine ar fi susținut asta, văzîndu-i gesturile automate, mîinile de cretă, masca de ghips?... Dar pe trup îi șiruia o sudoare înghețată; era deci un om. Spuse: „S-a făcut dreptate!" și începu să plîngă; era deci Bouvancourt.

Plînse în camera de argint; apoi, nevrînd să rămînă singur cu secretul său, alergă la mine.

Cînd își sfîrși relatarea, soția mea și cu mine l-am privit fără să înțelegem și l-am ascultat gemînd cu disperare:

— Am ucis! Eu am ucis! Deliberat!... Am procedat astfel încît să ucid un copil... poate o femeie! Sînt un asasin! Ah, Sambreuil, ce oroare, nu-i așa?

— Hm... vezi... nu înțeleg prea bine ce s-a întîmplat...

Bouvancourt mă fixă cu o privire dură și aproape disprețuitoare:

— Aveam mai multă stimă pentru cunoștințele și puterea dumitale de pătrundere!

Am reluat:

— Hm, sigur, am înțeles că Morand a traversat podeaua. Dar cum, de vreme ce dumneata, cu cîteva zile mai înainte...? A, pricep: l-ai înșelat? Procedeul nu era cel...

— Taci! N-am înșelat pe nimeni. Am făcut ceea ce convenisem...

— Vezi dumneata, Sambreuil, eu, marți, avusesem grijă să nu mă tratez *in extenso*. În timpul iradierii eram încălțat cu ghete lăcuite cu *antilux*. Picioarele mi-au rămas astfel așa cum sînt de la nașterea mea, adică incapabile să traverseze celelalte solide sau să se lase traversate de ele!... Gîndește-te că odată saturat de lumină Y, nu-mi mai era îngăduit să mă sprijin de un copac: aș

fi trecut prin el ! Dacă aș fi încercat să-mi pun paltonul și pălăria, amîndouă mi-ar fi străbătut anatomia exact ca un trup de fum ? Crezi că aș fi putut măcar să le apuc ? Ei bine, nu ? Mîinile mele erau incapabile să apuce orice, să acționeze asupra a orice ! Iată de ce rugasem femeia de serviciu să-mi deschidă ușa și să mă aștepte. N-aveam cum să apăs pe o clanță sau să trag de șnurul clopoțelului ! Nu puteam decît să merg sau să dau lovituri de picior... Într-un cuvînt, singura acțiune materială pe care o mai puteam îndeplini era cea pedestră. Înțelegi că, într-o asemenea situație, nu puteam ieși decît noaptea... Și cînd m-am întors... dacă ai ști ! Imposibil să mă culc, oricît de mult aș fi dorit-o ! Trupul meu ar fi traversat patul, podeaua, totul pînă ce nefericitele mele picioare l-ar fi reținut ! Cum atunci, în această postură, cum să mă descurc, fără putere, fără măcar un pipăit cît de cît eficace !... Ah, ce noapte stranie, petrecută în picioare, în inacțiune, transparent la lovituri, diafan la atingeri, ca o veritabilă fantomă ! Cădeam de oboseală și n-aveam dreptul să mă așed ! După calculele mele — greșite — starea de inconsistență trebuia să dureze zece ore. Închipuie-ți spaima mea în timpul celor șase ore suplimentare ! Tocmai atunci ai venit și dumneata, Sambreuil. Nu puteam să-ți dau mîna. Nu putusem nici să mă îmbrac convenabil, nici să mă spăl. Apa trecea prin mine ! Dar trebuie să adaug că nimic nu mă putuse murdări de cînd eram intangibil, praful depunîndu-se doar pe încălțăminte. Ah, încălțămintea mea !... Ah, picioarele mele ! Ce comori într-o asemenea ocazie !... Pentru că, drace !, inconsistent nu înseamnă imponderabil ! Gravitația acționa în continuare asupra masei trupului meu și îl solicita fără milă...

— Atunci..., am spus înspăimîntat, Morand...

Bouvancourt dădu peste cap al treilea păhărel de lichior.

— Morand... O, doamnă, cînd mă gîndesc !... Morand, la cererea lui și prin grija mea, a fost tratat în întregime. Morand nu mai avea în partea de jos a trupului său două membre grosolane, două obiecte de carne bună și tare. N-avea decît picioare imaterializate din punct de vedere al contactului, lucruri fără sprijin. Tot corpul său a devenit deodată penetrabil și penetrant, ca un corp saturat cu raze X, sau mai curînd de lumină Y... Și cum greutatea...

— Atunci ? Atunci ?...

— Atunci el s-a prăbușit căzînd spre centrul Pămîntului, plonjînd, scufundîndu-se brusc în adîncul prăpastiei... A traversat mai întîi podeaua, apoi mașina de cusut a unei femei care a leșinat la vederea acestui mircol neclar, apoi, *fără s-o stingă măcar*, lumînarea cuiva care spăla sticle în pivniță... A pătruns în straturile geologice... fără să se poată agăța nicăieri, la fel de dezarmat față de ambianță, el, omul eterat, căzînd printr-un mediu solid, ca un om obișnuit căzînd prin atmosferă...

— Și ce i s-a întîmplat, pînă la urmă ? întrebă soția mea, cu o curiozitate pasionată.

— Dacă există un foc central, socotelile lui s-au încheiat acolo ! proferă Bouvancourt. Dacă nu, a fost asfixiat în timpul acestei căderi, acestei înhumări care seamănă cu o imersiune... Acolo nu-i aer de respirat !

— În acest caz, am intervenit eu, cadavrul lui ar fi chiar în centrul Pămîntului ?

— Nu cred. Sînt chiar sigur că nu este acolo în acest moment sau dacă este e doar în trecere. Înţelegi, trebuie să ţinem seama de forţa căpătată. Morand se prăbuşea spre centrul Pămîntului, oarecum în cădere liberă, cu o viteză uniform accelerată ; a ajuns deci acolo cu viteza unui nenorocit care s-ar prăbuşi pe sol de la o înălţime de 6 371 de kilometri. Un asemenea elan nu se amortizează decît după o anumită vreme şi sărmanul, depăşind punctul de atracţie, şi-a urmat drumul în linie dreaptă dincolo de centru, spre antipozi. Dar atunci forţa dobîndită a intrat în luptă cu forţa de gravitaţie, elanul nu i-a fost suficient pentru a atinge suprafaţa opusă a globului şi, ajuns fără îndoială la cîteva leghe de această suprafaţă, Morand, a cărui viteză scăzuse progresiv, a început să recadă, spre centrul Pămîntului, pe care l-a depăşit din nou, revenind spre Pontargis... Asta poate să dureze foarte multă vreme ! Ca să înţelegeţi mai bine, închipuiţi-vă că cineva a fost aruncat într-un tunel diametral, un horn străbătînd planeta... După sute şi sute de drumuri dus-întors, din ce în ce mai scurte, cadravul lui Morand s-ar opri, în sfîrşit, în centrul Pămîntului, dacă şaisprezece ore şi douăsprezece minute ar fi de ajuns pentru terminarea acestui du-te vino. Dar şaisprezece ore şi douăsprezece minute nu sînt de ajuns şi, redevenit brusc tangibil, imobilizat brutal înr-una dintre cumplitele lui căderi, prins, pătruns, invadat, zdrobit, celulă cu celulă, amalgam subit de stîncă, de argilă şi de carne, sărmanul va rămîne blocat de-a pururi în pasta profundă !...

Soţia mea, care are imaginaţie, nu se sfii s-o arate.

— Staţi o clipă ! strigă ea. Dacă la antipozi e o mare, Morand s-a înecat !

Bouvancourt schiţă, din colţul gurii, un zîmbet trist :

— Doamnă, ar fi murit înainte, înăbuşit. De altfel, discuţia e superfluă, devreme ce existenţa focului central a fost demonstrată. Incinerarea lui Morand nu lasă nici o urmă de îndoială. Căci am putut crea un om-spectru, dar nu un om salamandră. Am învins *rezistenţa* solidelor, a lichidelor şi a gazelor, dar nu şi celelalte însuşiri ale lor, nu învelişul lor care asfixiază. Am învins apa care udă, nu apa care îneacă şi nu focul care arde !... E o moarte îngrozitoare !

— E o execuţie ! am precizat eu. Să-i mulţumim Domnului, să-i mulţumim lui Bouvancourt că a decapitat banda lui Morand !

— Invenţia mea n-a slujit decît acestui scop. În ultimă analiză, ea ar face mai mult rău decît bine. Fiind rea, să dispară ! Voi arde în această seară calculele şi însemnările mele, voi distruge spirala. Nu trebuie să mai rămînă nimic... Morand nu va mai vorbi niciodată... Iar vouă, prieteni dragi, vă cer să-mi daţi cuvîntul de onoare că nu veţi povesti cele petrecute înainte de a trece zece ani.

A trebuit să ne resemnăm. I-am promis, fără tragere de inimă, că voi tăcea zece ani, fără să înţeleg de ce ar fi cu neputinţă ca invenţia să fie reconstituită şi după această perioadă de timp. Dacă cititorul meu e un Berthelot, sau cititoarea mea o Curie, poate vor înţelege ceea ce n-am ştiut eu să discern. Dar poate, de asemenea, că-mi vor cere socoteală pentru jurămîntul care a răpit ştiinţei o

bogăție considerabilă... Am jurat pentru că nu poți să refuzi nimic, în timpul anumitor crize, anumitor oameni. Surescitarea liniștitului și înțeleptului Bouvancourt ne înfricoșase. El nu obosea repetîndu-ne prin ce chinuri trecuse dialogînd cu frumosul scelerat a cărui voce era atît de suavă, alternativele de dreptate și de milă care-l însuflețeau, oscilația sa dureroasă între datorie și emoție, dezgustul său față de indispensabila comedie tragică, teama lui de fiecare clipă că acest semisavant, trecut prin fizică, ar putea să înțeleagă adevărul.

— Raționa într-un mod atît de naiv ! spunea Bouvancourt. Și atît de primejdios ! De cincizeci de ori mi-am spus că totul e pierdut ! Din fericire era fascinat de cauza finală, hipnotizat de scop. Ce greșeală !... Să-ți introduci mîna într-o casă de fier și să o folosești ! Dar ar fi putut el să apuce aurul și argintul ? Și dacă ar fi apucat aceste grămezi de ludovici și de scuzi, ar fi trecut ei prin peretele casei de fier, ei care nu erau permeabilizați mai mult decît însuși acest perete ?... Niciodată ! Niciodată !... Cît despre picioare, era într-adevăr ABC-ul deducției... Ah, Sambreuil ! Rușinea... rușinea de a înșela acest sărman neghiob ! Și supliciul de a minți acest copil pe care aveam să-l prind în cursa falsității mele !... Nu, nu eram născut să fiu călău !

I-am spus atunci, grav, punîndu-i o mînă pe umăr și privindu-l în ochi :

— Nu crezi că și dumneata raționezi greșit ? Ai curățat pămîntul de un monstru ; asemenea lui Hercule, lui Tezeu... Bouvancourt, mi se pare că ar trebui să simți o mare satisfacție...

— Da, suspină fizicianul, sînt *ghiftuit* de satisfacție.

Și, cum insistam asupra caracterului fabulos al evenimentului, îmi demonstră că era o iluzie :

— A gîndi că putem să ne cufundăm în pămînt e la fel de firesc cu a gîndi că ar putea exista creaturi incapabile să străbată văzduhul și să călătorească prin gaze. Nu e de loc o afirmație antiștiințifică... Și continuă : Am văzut întotdeauna corpurile solide *plutind* unul peste altul ; și umanitatea plutește de secole la suprafața lumii. Asta înseamnă că trebuie să neg posibilitatea contrariului ? De loc ! Pînă cînd un om a înfipt în rîu un dop de plută, toate dopurile de plută puteau să creadă că apa este pentru ele tot atît de impermeabilă ca pămîntul pentru oameni. Or, iată : ceea ce omul acela i-a făcut dopului, eu i-am făcut lui Morand.

Murmurînd acest nume, Bouvancourt își pierdu firul gîndurilor. Se abandonă unor meditații cărora m-am ferit să-l sustrag, căci încet, încet pe chipul său se citi noblețea pe care o conferă știința, forța și bunătatea...

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

2012

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

I.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodylu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala)

IMPORTANT

Abonați-vă din timp și pe termene cît mai lungi pentru a vă asigura continuitatea în primirea colecției.

Prețul unui abonament este de:

- *anual .... 24 lei*
- *pe șase luni .... 12 lei*
- *pe trei luni .... 6 lei*

Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile PTTR la factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi, instituții, școli și licee.

[illegible] SEPTEMBRIE 1971

PREȚUL 1 LEU | 41067